

Aatteen voima

Kirj Irene Tuira.

Veera on tämän pikku tytön nimi. Hän on kyläisen ja onnellisen näköinen. Ihan hauska tulee häntä katsellessa. Ollapa kaikkien lasten päivät noin onnelliset. Vähän suuremmaksi tultuaan ei tuo pikku-onnetar tuntenut itseänsä täysin onnelliseksi, vaikka kaikkea, kaikkea häntä oli saatavissa, mitä ihanimmat vaatteet, kirjat, leikkikalut, ihanat kukat, linnut ja kaikkea sellaista mitä ei köyhä osaa edes ajatella kuin maailmassa olevan. Palatsimaisessa rakennuksessa tuo pikku tyttöön saa monta huonetta itsellensä, jotka kalustetaan kaikella loistolla ja mukavuudella. Vaan tämä kaikki on Weerasta tympäseviä, ummehtumatta, ei hän tiedä miksi. Vaikka hän saa aina uutta ja uutta, niin hänestä atkaa tuntua siltä että hän ne jo aikojia sitten on nähnyt ja kertonut kaikkeen kylästä. Ei se ole niin kuin meidän lämpimillä lapsilla, että se koti, se vanha lapsuuden koti on takas, olipa se kuinka köyhä ja pikkuisen niin se vielä aikuisenakin sen muisto mielestä lämmittelee.

Weeralla ei kotia sanan oikeassa merkityksessä ollutkaan. Isää ja äitiä hän aiharvoin näki ja sittenkin pikkuisen hetken vain. Hän ihmetteli sitä ainasta kiirettä, mitä äidillä oli. Äiti häntä rakasti, kovasti, vaan miksi ei hän voinut vilpää pikku murusa luona? Weeran isä ja äiti olivat tavattoman rikkaita. Äiti kaunis ja iloinen, joka kukki huvituksesta toiseen ja teki yhtenäin ulkomaan matkoja. Ne olivatkin jotka riittäivät äidin lapselta ja kiirettä pitivät, kuin pikku kättöset olisivat halunnut vilvähättää äidin kaulalla.

Weera uskottiin palvelijoiden huostaan päiväkausiksi, vuodet läpeensä kotioppettajattaren seurana. Noita kylvä ja virallisia palvelijoita hän vihasi ja oli aina sotajalla heidän kanssaan. Vihasi heitä sentähden, kun näki ympärillä paljasta imartehtia ja viekkautta. Ei yksikään heistä ymmärtänyt häntä. Ja niin siten kaiken loiston ja yllätyksen ympäröimänä tunsit itsensä yksinäiseksi, hyljättyksi, vailla äidin hellää hoivaa. Upein illoin lapsi iki itsensä nukkui. Mutta oli hänellä sentään yksi pikku toveri, jota hän usein mutisteli ja kaipasi. Se oli joksienkin samoin ikäinen pikku tyttö, jonka nimi on Fanni. He eivät tavanneet toisiaan kuin kesällä, sillä kesäksi Weera saa jättää tämän loiston ja muuttaa toiseen "satulinnaan". Sillä nimellä tunnettiin heidän keshäsuunnonsa. Talvisin hän asuu Pietarissa, silloisessa Venäjän pääkaupungissa. Silloin on "satulinna" tyhjä asukkaita. Fannin isä ja äiti ovat sen hoitajia ja palkaksi saavat vapaan asunon ympäri vuoden ja monta muuta hyvää. Silloin vasta kun Weera pääsee kesää viettämään siinä ihanaan paikkaan, silloin vasta hänellä on hauskaa ja joskus tuntee itsensä onnelliseksi. Fannin kanssa on niin vapaata ja kevyttä olla. He ovat niin kuin ainakin kaksi tavallista ihmistä.

Fannin äiti on hyvä toimien hoitaja. Hän on vaatimaton ja tyyli oloinen, aina siisti ja kodikkaan näköinen.

Weeralla ei ollut aina vertaislainsa leikkiveroita, jonka vuoksi Fanni sai melkein joka päivä olla Weeran seurassa. Ja hauskaa oli. Eivät he kaivanneet ketään ja kyllä tilaa oli tyttärillä suuremmoisessa puistossa, josta ei puuttunut mitään joka silmä näkeä. Eivät he unohtaneet kumminkaan yhtä lehtimäen. Sinne he usein juoksisivat hengästyneinä ja puuopoksina. Siellä oli tapana Fannin äidin istua ja lukea. Hyvin usein he tapasivat hänen hiljuaan itkuksessa joku lehti tai kirja kädessä. Työlliä katosi aina silloin hyvä tuuli ja toisinaan istahtivat kumitelemaan Fannin äidin sydämen surua.

— Te ihmettellette sitä, hän sanol lapsille, kun näette minut huokallemassa, ettekä tiedä syytä minun suruuni. Niin, minä en itke itseni, vaan tämän yhteiskunnan takia. Aina tällaisina hiljaisina hetkinä hilpi sellainen kirveleväkipu sydämeen, kun tiedän, että tuhansia, miljoonia kansustani on vailla välttämättömyyden, näkevät suorastaan nälkää ja kärsivät vihua. Kun tiedän että tuhansien perheiden lapset ovat kesät ja talvet pakotetut viettämään Pietarin homeituneissa kellarikerroksissa, monta perhettä yhdessä pienessä pimeässä kamarissa. Ei koskaan edes päivän valo sinne pääse saatiika sitten auringon säde. Itse olen sellaisessa komerossa lapsuuteni viettänyt, kyllä tiedän tarkoin ne ihmiset talveat komerot. Sinä Weera kulta, et jaksa käsittää, vaan minä kumminkin tahdon sinulle totuuden sanoa, että ei kaikilla ole noin kuin sinulla. Ei, sitä on harvolla vaan. Ja sinä olet kurjuuden kirous, kun kansa on sokea, että ei jaksa ymmärtää, ettei sitä kaikkea hyvää, mitä heillä puuttuu, on kasautunut hiuksi muutamille ja sitä, pitäisi ottaa ja jakoittaa vähän että riittäisi kaikille. Ota suurella joukolla ei yksin. Sillä aikaa kun sinun isäsi ja äitisi omistavat suuret palatsit, jotka toisen vuoden-puoliskon seisovat tyhjinä, työlläis-perheet lapsineen ovat pakotetut pimeisiin kopereissa asumaan, teidän jalorutuisella hevosellaanekin on kadehtivampi asunto, sata kertaa parempi. Voi minun näännytetty kansani! Kun se jaksaisi avata silmänsä ja nähdä, että vika on heissä itsessään! Nyt taisin jo taas teidät peloittaa näin vakavilla asioilla, vaan se on totta ja se minun täytyy saada teidät kerran ymmärtämään. No niin, menkää taas perheiden lailla liitelemään, vielä tulee teidänkin aika, koska teidät tarvitaan. Toivon, että olette silloin täysin kypsynyt lopullista ratkaisua varten.

Eivät tytöt silloin oikein käsittäneet mitä hän sille tarkoitti, vaan alakuloiseksi heidänkin mielensä muuttivat. Leikki ei enää sujunut. Vaan sinne lehtimäen ensikerralla oli sama veto. Sinne jalat aina veivät ennen kuin eron hetki tuli. Eivät palvelijain eikä opettajien kiellot auttaneet. Ja niin sai Fannin äiti ruuhassa hoitaa istutettuja taimia.

Kerran tyttösten juostessa puiston ihanilla nurmikolla, teki mieli poiketa eräälle heidän lempipaikalle. Puistossa oli suuri teko-lampsi, jota laiveveikokset koristivat. Juostessa kävi niin onnettomasti että Weera laiskahti veteen ollen hukkaa sinne, vaan Fanni onnistui pelastamaan leikkikumpunsa. Weera sai kovaa kuumeen, jonka aikana hän halusi, että Fanni olisi ollut hänen luonaan.

Tuli aika kesän loputtua herrasväen muuttaa takaisin talviasuntoon, vaan Weera ei ollut täysin toipunut taudista. Rouva, peläten Weeran saavan kuumeen uudestaan, nuyntyi siihenkin Weeran pyyntöön, että Fanni saisi tulla heidän mukana Pietariin. Näin ei siis tyttöjen tarvinnut erota talveksi. Fanni sai oppiskella Weeran rinnalla, niin että hän oli nyt koulutustojen ja sivistyksen puolesta Weeran arvoinen. Fannin isän kuoltua sai hänen äitinsikin muuttaa tyttärensä luokse Pietariin.

(Jatk.)

Ranskalainen talonpoikaisnainen

Kirj. Madelaine Marx.

Tunteaksemme hänen lähemmin, menkäämme hänen majaansa. Haluafko tehdä sen, toverittaret? Lajen tasangon keskellä, joka muistuttaa suuresti venäläistä maisemaa, seisoo oikikkaton maja. Sen ympärillä seisoo noin kymmenkunta muuta mullasta tehtyä majaa olkinsine kattoineen. Päivinvälö tunkeutuu majaan yhdestä ainoasta ikku-

nasta. Nämä majat muodostavat kylän. Jokaisen majan oven edessä on laintunkio ja löyhkääviä kuralittaköitä.

Yhteisen tuollaisen majaan astumme sisään. Siellä on pimeää ja ilma on kostea: lattian muodostaa kovaksi poljettu maa. Majan ainoan huoneen perällä on leveä ja savustunut takka. Takalla, risutulella iso musta keitinpata riippuu haahlassa. Tässä oleskelee talonpoikaisnainen. Tarkastakaamme häntä! Hänen yllänsä on leveä pumppulinen hame ja mustasta kankaasta tehdyt nauhalliivit. Jalossaan on hänellä heinillä täytetyt palkengat. Hänen tukkansa peittää valkoisen päällin. Hän seisoo kumartuneena ison puisen korvon yllä, jossa hän sekoittaa tattarijauhoista ja vedestä tehtyä taikinaa, josta valmistetaan päivälliseksi leipää. Tuon tuostakin hän oikasee itsensä sondattakseen kärsivällisellä kädelänsä vastasyntyttää lastansa joka makaa pulussa kehossa hänen vierellään olevalla kaapilla. Tahi kääntyy hän toisen pienen olennon, toisen lapsensa puoleen, painaa sitä rintansa vasten, silittelee sen pienillä päillä, jota peittää kirjava myssy, ja palaa sen jälkeen takan luo, johon hän suurella kiireellä lisää puuta. Hänellä ei ole aikaa huhtattavanaan; ei hyödytä sekään, että hän on jalkeilla jo kello kudesta saakka, sillä paljon on työtä vielä jäljellä, ennenkuin yö on käsissä. Hänen täytyy vielä levittää niitylle kuivumaan vaatteet, jotkakin oli joella pesetty, ja joita oli kokonainen altaallinen. Sitten on voi kirnuttava, mutta ennen kaikkea tulee päivällisen olla valmiina silloksi kun miehensä tulee kotiin, sillä mies on kuukainen, helposti suutahtava ja työkkin häntä usein.

Juuri palaavat koulusta hänen kaksi lastansa. He olivat olleet aamusta varhain pois kotoa. Heidän oli kuljettava viisi kilometriä jalkaisin seuraavaan isompaan kylään päätyksensä. Kun äiti joka päivä laittaa leipä- ja pienen juustokimpaleen eväskorin, ajattelee hän, että hänen lapsillansa ainakin tulee parempi olo kuin hänellä itsellensä, joka ei edes osannut lukea eikä kirjoittaa. Hän hyväilee lapsiansa, käskkee pikku tyttönsä mennä noutamaan kotiin lehmän, joka patsaaseen sidottuna on heidän ainoalla pellollaan, käskkee myös poikansa viemään sijolle aitaan, jonka hän oli käyttänyt perunan jättöksi.

Miehen kotiin tultua ahertaa hän jälleen. Mies on koko päivän ollut maanperkaustöissä, hän näyttää väsyneeltä ja vaimo tuntee ulkomuodosta, että mies on pistäytynyt valkoisessa majatalossa suuren tien varrella. Pikku tyttö kattaa pian pöydän asettaen siihen puulusikat ja kukkikatset; mies heittää kaikki sekaisin riidellen, minkä ennätkää. Vihdollakin asetetaan pöytä. Huoksaamatta aikaa istuutumiin pöydän luo, mieläsee äiti paluusea kiireesti, ajatellen jo lasten makuulle panna. Riisuttuaan heidät asettaa hän kaikki kolme tuohon ihmellisillä vuoteilla, joita tavataan ainoastaan Bretagnassa vetäjä lautaaitauksen eteen, joka sulkee heidät kokonansa pienen tilaan, johon heidät on asetettu.

Nyt alkaa vastasyntyntä ihkuttelemään itseänsä. Äiti ottaa hänet sylhinsä ja istuututtaa takalle antaa lapselle rintaa. Yö on jo käsissä. Valaistuna heikolla kynttilän valolla takan reunalta, näyttää tupa pienemältä ja puutteellisemmalta.

Mies pippuansa poitellen puhelee yksiksensä. Hän puhuu tulevasta vaaleista, kertoo majatalossa luvansaensa äänestää kireitä, mutta vaimo tuskin kuuntelee hänen puheleensa. Hän tietää, ettei hänellä poliitikassa ole omaa mielipidettä: hän ajattelee, että heti kun on saatavien pienokaisen rauhoittumaa, hänen on postävä astiat ja saatettava kaikki kuntoon. Sen jälkeen on hänen menävä silfittämään jokaisen pyhävaatteet, sillä huomenna on sun-

nuntai. Hänen miehensä molempien vanhempien lasten kanssa menee päivämessun. Heidän tulee olla silloin puhtaissa vaatteissa. Hän itse koettua päästä kello kuuden aamumessun, sillä on niin paljon tehtävää, eikä hänellä ole sunnuntaita.

Lapsi on nukahtanut. Vaimo katselee huolestuneena ympärillensä. Mitä tulevaisuuden toiveita hänellä on sinisissä silmissään? Ei mitään. Hän tietää, että pienokainen, jonka hän juuri on nukahtanut, ei tule olemaan viimeinen, vaan että yhä useimpia tulee seuraamaan sitä. Hän ajattelee, ettei hänen elämässään voi tapahtua mitään hyvää, ainoastaan yksitoikkoiset rasittavat päivät, toinen toisensa jälkeen, joita valitsee pelko miehensä ja pappien edessä.

Mutta jättäkäämme tämä surullinen maja, jättäkäämme tämä maakunta, joka on yksi köyhimmistä maakunnista Ranskassa, ja menkäämme He de Franceen, jossa me saamme hieman paremman käsityksen ranskalaisen talonpoikaisnaisen suurten joukkojen elämästä.

Talonpoikaispe been lastenlapsena palasin ei kauan sitten sille pienelle vuokratilalle, jonka lapsena tunsin. Siellä saatiin todeta tapahtuneen suurten muutoksen naisten elämässä siihen verrattuna, mitä se ennen sotaa oli.

Perhe, johon kuului isä, äiti, kolme poikaa ja kolme tyttärelä, olivat jakanneet työnsä siten, että neljä miespuolista perheenjäsentä huolehtivat maataloudesta ja naiset ainoastaan taloustöistä, taloudenhoidosta, keittöistä, leivän leipomisesta, vaatteiden pesusta, ompeluksesta, kanatarrasta ja lehmien lypsimisestä. Miehen ja kahden vanhemman pojan rintamalla lähden jälkeen, otti vaimo tyttärensä vuokratilan johdon käsiinsä, ja suorittivat myöskin maatotita. Äiti johti tilanhoitoa, huolsi eläimet, sukki hevoset, korjasi viljat, kuljetti tuotteita torille jne.

Miesten palattua kotiin, oli heillä enemmän aikaa. He käyttivät aikansa kehittämiseksensä. Aviomiehen ja veljen entinen kaikkivoipia auktoriteetti, joka heitä aikasemmin oli erittäin huonosti kohdellut, oli vähentynyt huomattavasti. Äiti enempää kuin tyttäretkään eivät enää alistuneet isän "käskyihin," he ajattelevat itse, perustelevat väitteitään kokemuksillaan. Samanaikaisesti on myöskin heidän uskonnollisuutensa vähentynyt. Mutta sittenkin he ovat vielä kaukana omataksensa pienintäkään mielipidettä poliitikasta.

Me jätämme tämän talon jätettyämme siihen hyvän kommunistisen ajatuksen: se tulee täällä itämään ja kasvamaan.

Ja tiedättökö, toverittaret, mikä on se, joka aina saa heidän silmänsä kostumaan, heidän mielenkiintonsa heräämään?

Ne ovat kertomuksemme Venäjän talonpoikaisnaisen ja työläisnaisen talousteista ja kärsimyksistä.

Grottemyllän vaalea kaunotar

"Toverittarelle" kirj. Suomen kirjallisuuden.

Siinä hän seisoi valkeaa kotyunnukoa vasten nojaten, kesän kuumien auringon paahatessa, grotteluolan vaalea neito, proletaarittyytä, ja katseli alhaalla mäkien välissä klemmotelevaa jokea, jonka pinnalla auringonsäteet vallattomina taussivat ja jossa vesi itsetiedottomana alkunäkemässään painui eteenpäin, kohti hetkellistä päämääräänsä, lämmessä olevaa suurta merta, ja sitten... taas kiertämään...

Siinä seisoi proletaarittyyttä... Hän mielti elämää, toita tähtyyden lyhyttä silmänriipäystä, omaa elämänsä, synkkää proletaarin vaellusta, jossa summa proosaallinen tausta loi jossakät varjot hänen joka askelleen. — Niin, mitä se tarjosi hänelle tuo "ihana" elämä? — Aina vain työtä, työtä... — ja loppumatontako kurjuustyyttä? Ainoa va-